

Hyvinvointipalvelut

Tilivelvollinen: hyvinvointijohtaja Tuija Peurala

Hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelujen palvelualueen keskeisin yhteinen tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tarkoittaa toimia, joilla ylläpidetään ja parannetaan väestön terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta sekä työ- ja toimintakykyä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säädetään mm. kuntalaissa ja kyse on kunnan yhdestä lakisääteisestä perustehtävästä. Monialainen, onnistunut hyvinvoinnin edistäminen edellyttää toimivia rakenteita, osaamista, riittäviä palveluja ja hyvinvoinnin edistämistyön resursointia. Myös järjestöillä, yhdistyksillä sekä seuroilla on merkittävä rooli hyte-työssä, ja kolmannen sektorin toimijat ovatkin palvelualueen keskeinen yhteistyökumppani.

Hyvinvointipalvelujen tulosalue sisältää hyvinvointi- ja elämänlaatupalvelualueen johto- ja toimistopalvelut, lautakunnan sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen kustannukset, maahanmuuttopalvelut, työllisyyspalvelut sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinointiin liittyvät tehtävät.

Työllisyyspalvelut sisältävät työmarkkinatuen kuntaosuuden sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilun, jota toteutetaan ajalla 1.3.2021-31.12.2024, etsivän nuorisotyön, velvoitetyöllistämisen sekä nuorten kesätyöllistämisen.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
Vahvistamme elinvoimaamme <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle	<p>Työllisyyspalvelut palvelevat laadukkaasti niin työhakija- kuin työnantaja-asiakkaita valmistautuen tulevaan TE2024-uudistukseen.</p> <p>-Työnhakijoiden aktivointi nousee (tavoitetaso aktivointiasteessa vuoden ka. 35 %, vertailu kehyskuntien ja koko Pirkanmaan vastaavat luvut)</p> <p>-Työttömyysaste laskee (vertailuna kehyskuntien ja koko Pirkanmaan vastaava luku)</p>	<p>Kuntakokeilun aktivointiasteiden ka 1-6/24 Orivesi 32,6 %, muut kehyskunnat 26 %, Pirkanmaa 31,4 %</p> <p>Kesäkuun työttömyysaste Orivesi 10,0 %, kehyskuntien pienin luku Vesilahdella 7,0 % ja suurin Nokialla 10,2 %, Pirkanmaa 11,1 %</p>
Edistämme asukkaiden hyvinvointia <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden	<p>Hyte-kerroin, joka koostuu 15 indikaattorista, paranee vuosittain ja Oriveden tulos on Pirkanmaan keskiarvon yläpuolella.</p> <p>Hyvinvointisuunnitelman v. 2022-2025 tavoitteiden toteutuminen. Tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain hyvinvointitilinpäätöksessä.</p> <p>Mahdollistetaan vanhus- ja vammaisneuvoston aktiivinen toiminta (kokousten/tapahtumien määrä, talousarvion toteutuminen).</p>	<p>Vuonna 2023 hyte-kerroin 66/100 (167.500 €) Pirkanmaan keskiarvo ei saatavissa</p> <p>Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutuminen raportoidaan vuosittain hyvinvointitilinpäätöksessä.</p> <p>Vammaisneuvosto: 2 kokousta Vanhusneuvosto: 3 kokousta ja yksi vierailu</p>

	<p>Etsivä nuorisotyö etsii, tavoittaa ja ohjaa asiakaslähtöisesti ja laadukkaasti avun tarpeessa olevia 16-29 v. nuoria. -ohjattujen ja tavoitettujen nuorten määrä ja %-osuus ikäryhmästä (vertailuna Pirkanmaan %-osuus) -mistä lähetetty ja mihin ohjattu (vertailuna Pirkanmaan vastaavat luvut) -sosiaalisen vahvistumisen mittari (vertailuna koko Suomen tulokset)</p> <p>Yleis- ja toiminta-avustukset</p>	<p>Etsivät tavoittaneet 1-6/2024 65 nuorta, joista asiakkuus alkoi 58:lla, näistä orivesiläisiä 50. Nuorista 42 % ohjautui kuntakoikeilusta ja 14 % suoran yhteydenoton kautta etsiville. Asiakkuus päätynyt 10 nuorella, heistä 30 % siirtyi työhön avoimille työmarkkinoille, 20 % kuntouttavaan työtoimintaan ja 20 % muuhun työllistämistä edistävään palveluun. Sovari tietoja tai muiden kuntien vertailutietoja ei käytettävissä.</p>
<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>Palvelualue omalta osaltaan toteuttaa työhyvinvoinnin kehittämisohjelman toimenpiteitä ja raportoi tuloksista</p> <p>Työhyvinvointikyselyn tulokset paranevat (vastaajien lukumäärä ja kyselyn tulokset kehittyvät positiivisesti, vuosi 2024 ensimmäinen vertailuvuosi)</p> <p>Sairauspoissaolopäivät vähenevät (pvä/hlö, kehitys edellisistä vuosista, vertailu koko kaupungin ka.)</p> <p>Henkilöstön koulutuksiin osallistuminen (osallistujien määrä, koulutuksien määrä/hlö, vertailu koko kaupungin ka.)</p>	<p>Palvelualue on aktiivisesti mukana toteuttamassa kehittämisohjelman toimenpiteitä oman palvelualueen osalta.</p> <p>Kaupungin työhyvinvointikyselyä ei ole tehty v. 2023</p> <p>233 työpäivää, 23 hlöä. Poissaoloprosentti 4,02 (koko kaupunki 3,94)</p> <p>Koulutuksia yhteensä 40 työpäivää, osallistujia 11 hlöä</p>

Elämänlaatupalvelut

Tilivelvollinen: liikuntapäällikkö Roope Marski 31.12.2023 saakka / hyvinvointijohtaja Tuija Peurala 1.1.2024 alkaen

Elämänlaatupalvelujen tehtävänä on luoda edellytyksiä ja tukea ihmisten yhtäläisiä mahdollisuuksia lisätä hyvinvointiaan eri tavoilla kirjastopalveluiden, kansalaisopiston, kulttuuripalveluiden, liikuntapalveluiden ja nuorisopalveluiden kautta yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Elämänlaatupalvelut tekevät paikallista ja seudullista yhteistyötä luoden Orivedelle laadukkaita ja kattavia hyvinvointipalveluita taloudellisesti ja tehokkaasti. Elämänlaatupalvelut tarjoavat ja ylläpitävät kuntalaisille harrastuspaikkoja ja -mahdollisuuksia koko elinkaari huomioiden. Palveluita suunniteltaessa ja toteutettaessa otetaan huomioon saavutettavuus, tasavertaisuus sekä osallisuuden periaatteet.

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	Toimenpide ja mittari	Toteutuminen
<p>Vahvistamme elinvoimaamme</p> <ul style="list-style-type: none"> - Orivesi on rohkeasti kehittyvä, investointeja houkutteleva ja tulevaisuutta ennakoiva kaupunki - kaupungin joustava maankäyttö ja ketterät elinkeinopalvelut tuovat virtaa koko Orivedelle 	<p>Tunnuslukujen seuranta ja laadullinen toiminnan arviointi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tapahtumien määrä, järjestäjät, osallistujat - Digitaaliset palvelut - Hankkeiden määrä <p>-Palvelukeskusten väliset yhteiset projektit</p> <p>Kulttuuripalvelut: - olemme osallisia kulttuuripalveluiden seudullisessa kehittämis-toiminnassa (operaatio Pirkanmaa ym.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - selvitämme seutumuseo yhteistyön jatkuvuutta <p>Kansalaisopisto: - vahvistamme kaupungin elinvoimaa tarjoamalla ja mahdollistamalla kiinnostavia ja innostavia harrastusmahdollisuuksia ja tilaisuuksia kuntalaisille</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kuhmoisten kunnan opetuksen järjestämiseen ja yhteistyöhön valmistautumisessa huolehdimme kansalaisopiston toiminnan taloudellisista ja toiminnallisista resursseista laajentuvassa kansalaisopistossa. 	<p>Liikuntapalvelujen hankkeet 4 kpl, yhteiset hankkeet kasvatus- ja opetuspalvelujen kanssa 2 kpl.</p> <p>Kansalaisopiston hankkeita 4 kpl. -Henkilöstökoulutushankkeita (2) -opintoteliavustushanke (1) -Erasmus-hanke (1)</p> <p>Kulttuuripalvelut: -seudullisen kehittämistoiminta Operaatio Pirkanmaa -hankkeen muodossa jatkunut keväällä 2024 -seutumuseo yhteistyön jatkuvuus selvitettyä vuoden 2023 aikana ja päätetty olla jatkamatta yhteistyötä taloudellisista syistä.</p> <p>Kansalaisopisto: -kaupungin elinvoiman vahvistaminen harrastusmahdollisuuksia ja tilaisuuksia tarjoamalla on jatkunut keväällä 2024. Tapahtumia on ollut runsaasti. -Kuhmoisten kunnan opetuksen toteuttaminen on lisännyt kansalaisopiston kustannuksia ja tuloja,</p> <p>Kirjasto: -Kävijät 44 030 (+ 6 180) -Lainat 78 272 (+ 4 573) -Tapahtumien määrä 66, joista 57 kirjaston ja 9 muiden järjestämiä -Tapahtumiin osallistujat 1 164</p>
<p>Edistämme asukkaiden hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> - Turvaamme lasten ja nuorten hyvän kasvun ja oppimismahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> - Nuorten hyvinvointiin liittyvät hankkeet - Osallistujamäärät, ryhmäkaumat - Toiminnan alueellinen jakautuminen 	<p>Nuorisotyö koulussa -hanke käynnissä, Avin rahoitus saatu myös jatkohankkeelle. Nuorisovaltuusto 4 kokousta, hallitus 3 kokousta Nuorisotyö jalkautunut kaikille alakouluille.</p> <p>Osallistava budjetointi käytössä sovellettuna nuorisopalvelussa.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Asukkaat ovat aktiivisia ja hyvinvoivia - Vilkas ja osallistuva yhteisö tekee Oriveden 	<ul style="list-style-type: none"> - Nuorisovaltuuston toiminta/aloitteet - Osallistava budjetointi - Asiakaskyselyt ja palaute - Yhdistysrehvit, seurafoorumi <p>Kulttuuripalvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laadimme Oriveden kaupungin kulttuuristrategian ja noudatamme Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman suosituksia - selvitämme Kaiku-kortin käyttöönoton mahdollisuuksia <p>Kansalaisopisto:</p> <ul style="list-style-type: none"> -käynnistämme taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien päivittämisen ja Koski-tietovarantoon oppilastietojen siirtämiseen, pyrimme lisäämään taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän tuntiresurssit opetuksen tarpeiden mukaisiksi 	<ul style="list-style-type: none"> -yhdistysrehvit ja seurafoorumi syksyllä 2024 - kansalaisopiston kurssipalautekyselyt tehty lukuvuoden 2023-2024 kurssien osalta keväällä 2024. Kurssipalautteen keskiarvo kiitettävä. -Kirjastossa tehty asiakaskysely keväällä. <p>Kulttuuripalvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> -kulttuuristrategia valmistuu syksyllä 2024 -Kaiku-kortti otetaan käyttöön määräaikaisena pilotina elokuussa 2024. Kaikukortti- kotisivut on perustettu, kaikukortit on painettu ja esite suunniteltu. <p>Kansalaisopistopalvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> -taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmien päivittäminen ja oppilastietojen Koskeen viemisen käynnistäminen siirrettiin vuodelle 2025, sillä eArt-hankkeen avulla saatua tietoa hyödynnetään opetussuunnitelmissa. -yleisen oppimäärän tuntiresurssien lisäämisen valmistelu aloitettu <p>Kirjasto:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Asiakaskysely toteutettu keväällä 2024 opiskelijan näytön osana. Vastauksia 90 kpl. Avoimeen palautteeseen vastattu somessa. -Yhteistyö lisääntynyt, tapahtumia järjestetään mm. Tredun, MLL:n ja 4H:n kanssa. -Kouluyhteistyösuunnitelman mukaisesti kutsuttu kevätlukukaudella 4.luokat tiedonhaun opetukseen ja 6.luokat kirjavinkkaukseen, kaikki luokat osallistuivat. -PIKI-kirjastojen strategia ja toimintasuunnitelma 2024–2028 hyväksytty 29.5.2024 PIKI-ohjausryhmän kokouksessa. <p>Liikuntapalvelut:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Asiakaskyselyitä toteutetaan suoraan osallistujille sekä liikuntapaikoilla. -Osallistavaa budjetointiä toteutetaan soveltaen mm. välinehankinnoissa keskustellen eri seurojen kanssa hankintatarpeesta. -ylikunnallista yhteistyötä retkeilyreiteissä sekä liikuntaolosuhteiden ja johtamisen kehittämistyöryhmissä. <p>Kävijämäärät:</p> <p>Liikuntahalli 39 142 (2023; 36 663) Uimahalli 24 884 (2023; 26 614) Jäähalli 12 882, yleisövuorot 1385</p> <p>Ohjatut ryhmät</p> <p>Liikuntahalli 1822 (2023; 1471) Uimahalli 3716 (2023; 2674)</p>
---	---	--

<p>Johdamme innovatiivisesti ja kestävästi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi ovat johtamisen keskiössä - Uudistamme johtamista ja toimimme suunnitelmallisesti ja taloudellisesti 	<p>-Omaehtoinen kouluttautuminen lisääntyy vuodesta 2022 ja tarjoamme myös kiinnostuneille harjoittelu-, kokeilu- sekä oppisopimuspaikkoja</p> <p>- Toiminnan kustannus/asukas (asukasluku 8853)</p> <p>- Haetut avustukset valtiolta</p> <p>Osallistutaan Pirkanmaa 2026 kuntayhteistyöhön.</p> <p>Seutukunnan yhteiset projektit; reitistöt, mobiilipalvelut, monipuoliset ohjausryhmät</p>	<p>Koulutuspäiviä 30 kpl harjoittelu-, työkokeilu- ja oppisopimuspaikkoja 8 kpl kesätyöntekijöitä 15 kpl</p> <p>Avustuksia: -Valtionavustuksia AVI: 116.138 € -Pirkanmaan Virkistysalueyhdistyksen avustus 5.000 €</p> <p>Kustannuslaskelmat per asukas toimintakatteesta: liikuntapalvelut: 73,72 €/asukas (2023; 79,66 €, huom. ei täysin vertailukelpoiset luvut, koska avustukset siirretty v. 2024 toiselle tulosalueelle)</p> <p>Yksiköittäin</p> <ul style="list-style-type: none"> - liikuntahalli 23,37 €/as - uimahalli 22,50 €/as - ulkoliikuntapaikat 22,04 €/as <p>kirjasto: 26,35 €/as kansalaisopisto: 33,19 €/as kulttuuri: 4,68 €/as nuorisotyö: 12,43 €/as</p>
--	---	---

Hyvinvointi- ja elämänlaatulautakunnan talousarvion toteutuminen 1.1.2024-30.6.2024

	TA 2024	Toteutuma 1-6/2024	Toteuma %	Poikkeama
Toimintatuotot	486 900	414.032	85,0	-72.868
Toimintakulut	- 4 125 510	- 2.262.140	54,8	-1.863.370
Toimintakate	- 3 638 610	- 1.848.107	50,8	-1.790.503
Tilikauden yli-/alijäämä	- 3 714 390	-1.901.420	51,2	-1.812.970

Talousarvion toimintatuottoja on kertynyt alkuvuonna selvästi arvioitua enemmän johtuen mm. aluehallintoviraston hankeavustuksista. Tämän hetken arvion mukaan toimintatuotot ylittävät noin 130.000 euroa.

Toimintakulut ovat alkuvuonna ylittyneet seuraavien syitten takia:

Kirjasto: Toimintamenojen ylitystä selittää lähinnä vuokratkustannukset, joissa on todennäköisesti virhe. Asiaa selvitetään tilapalvelun kanssa. Vuonna 2023: pääomavuokra 17.900 € ja ylläpito 50.490 €. Vuonna 2024: pääomavuokra 35.070 € ja ylläpito 84.550 €, nousua 75 % (51.230 €).

Liikuntapalvelut: Toimintatulot ylittivät merkittävästi (809 %), koska aluehallintovirastosta on saatu 72.000 € avustuksia eri hankkeille. Osallistumismaksut (60,9 %) ylittivät arviolta 5 % budjetoidusta, tämä johtuu lisääntyneistä kävijämääristä. Henkilöstökulut (58,3 %) ylittivät, palkankorotusten sekä sijaistarpeen ja hanketyön osalta. Hankkeille ei ole varattu henkilöstömäärärahoja vuoden 2024 talousarviossa. Hankehakemusten päätökset tulevat budjetoinnin jälkeen ja hankkeista osa toteutetaan vain, jos avustus myönnetään. Syyskaudelle on palveluntuotannossa tehty tiivistämistä ja osa ohjatuista ryhmistä toteutetaan omna toimintana, jolloin saadaan ostopalvelujen määrää supistettua. Palveluiden ostot sekä aineet ja tarvikkeet ylittivät kevätkaudella kustannusten nousun ja osaltaan hankkeiden vuoksi. Toimintakulujen kokonaistoteuma alkuvuodelta on 62,8 %, kertymä ei loppuvuodelta ole täysin suoraan verrannollinen.

Nuorisopalvelut: Henkilöstökulut ylittyvät, koska YTK-hankkeelle ei ole varattu hanketyöntekijän palkkaa, eikä tulosityksikköön ole varattu lainkaan sijaismäärärahoja vuoden 2024 talousarviossa. Hanke on saanut vuonna 2023 Avilta avustuksen (omavastuu 10 %) ja hankeaika on 2023-2024. Myös palveluiden ostot sekä aineet ja tarvikkeet ylittyvät kevätkauden toiminnan ja hankkeiden vuoksi, mutta näiden osalta toimintakuluja saadaan merkittävästi leikattua syyskauden aikana, jolloin ei tehdä kuin välttämättömät hankinnat. Myös toimintatulot ylittyvät merkittävästi (896,8 %), koska aluehallintovirastosta saatu 35.000 euron avustus syksyllä 2024 alkavalle koulun nuorisotyön hankkeelle. Myös tässä hankkeessa omavastuuosuus on vain 10 %.

Tämän hetken arvion mukaan lautakunnan toimintatuotot ylittyvät noin 130.000 euroa ja toimintakulut noin 250.000-300.000 euroa. Tulosityksiköt ovat tehneet toimenpiteitä (mm. hankintojen rajoittaminen, lyhytaikaisten sijaisten käytön vähentäminen) jo keväällä 2024 taloustilanteen vuoksi ja toimenpiteitä jatketaan syyskaudella 2024 lautakunnan linjauksien mukaisesti. Myös työttömyystilanteen kehittyminen ja lähinnä työmarkkinatuen kuntaosuuden suuruus loppuvuoden aikana, vaikuttaa lautakunnan taloustilanteen kehittymiseen.

Selvitys lautakunnan alaisen toiminnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Palvelualueen riskikartoitus on päivitetty toukokuussa 2024, eikä riskien tai niiden hallintakeinojen osalta ole tullut muutoksia vuodesta 2023. 1.1.-30.6.2024 ei ole ollut tapahtunut onnettomuuksia, läheltä piti-tilanteita tms., jotka vaikuttaisivat riskiarvioon. Sisäisen valvonnan ohje on käyty läpi palvelualueen johtoryhmässä, ja esihenkilöt ovat sopineet tarvittavista toimenpiteistä ja työnjaosta palvelualueen sisällä.

Pieni henkilöstömäärä edellyttää kaikilta palvelualueen työntekijöitä/viranhaltijoilta laajaa osaamista sekä perehtymistä myös muiden työtehtäviin (mm. akuutit sijaistukset). Pätevien sijaisten saaminen voi olla hankalaa ja pahimmillaan palvelupisteitä joudutaan sulkemaan, sovittuja asiakasajoja siirtämään myöhemmäksi tai toisen työntekijän/viranhaltijan hoidettaviksi. Epäpätevien sijaisten tai henkilöstövajeen vuoksi riskinä voi olla osassa työyksiköistä myös kasvanut vahinko- tai tapaturmariski. Ikääntyneet kiinteistöt ja talotekniikka sekä lisääntynyt ilkivalta voivat aiheuttaa myös äkillisiä sulkuja palvelutuotantoon sekä ennakkoimattomia kustannuksia.

Työllisyyspalvelujen osalta riskinä on, että TE2024 uudistuksen valmistelussa tapahtuu vielä loppuvuoden aikana yllättäviä haasteita, jotka vaarantaisivat palvelutuotannon sujuvan siirtymisen 1.1.2025 alkaen Tampereen kaupungin alaisuuteen.

Elämänlaatupalvelujen osalta taloudellisena riskinä on, että nykyisessä taloustilanteessa kuntalaiset vähentävät palvelujen käyttöä ja tämän myötä tuloja kertyy aiempaa vähemmän. Työllisyyspalvelujen osalta talousriski voi konkretisoitua mm. työttömyysasteen kasvaessa, jolloin kuntalaisten palvelujen tarve sekä kunnan maksamien työmarkkinatuen kuntaosuuksien määrä kasvaa.